

Downloaded via the EU tax law app / web

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

22. oktoober 2015(*)

Eelotsusetaotlus – Rahakaarditeenus – Direktiiv 97/67/EÜ – Kohaldamisala – Liikmesriigi õigusnormid, mis annavad rahakaarditeenuse osutamise ainuõiguse – Riigiabi – Majandustegevus – Üldist majandushuvi pakkuvad teenused

Kohtuasjas C-185/14,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Varhoven administrativen sad'i (kõrgeim halduskohus, Bulgaaria) 9. aprilli 2014. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 14. aprillil 2014, menetluses

„EasyPay” AD,

„Finance Engineering” AD

versus

Ministerski savet na Republika Bulgaria,

Natsionalen osiguritelen institut,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: esimese koja president R. Silva de Lapuerta teise koja presidendi ülesannetes, kohtunikud J. L. da Cruz Vilaça (ettekandja), A. Arabadjiev, C. Lycourgos ja J.-C. Bonichot,

kohtujurist: M. Wathelet,

kohtusekretär: ametnik M. Aleksejev,

arvestades kirjalikus menetluses ja 4. juuni 2015. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- „EasyPay” AD, esindaja: direktor B. Grigorov,
- Natsionalen osiguritelen institut: direktor B. Petkov,
- Bulgaaria valitsus, esindajad: E. Petranova ja D. Drambozova,
- Euroopa Komisjon, esindajad: G. Koleva, R. Sauer ja C. Vollrath,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 1997. aasta direktiivi 97/67/EÜ ühenduse postiteenuste siseturu arengut ja teenuse kvaliteedi parandamist käsitlevate ühiseeskirjade kohta (EÜT L 15, lk 14; ELT eriväljaanne 06/03, lk 71), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. veebruari 2008. aasta direktiiviga 2008/6/EÜ (ELT L 52, lk 3; edaspidi „direktiiv 97/67”), ning ELTL artikleid 106 ja 107.

2 Taotlus on esitatud ühelt poolt „Easy Pay” AD ja „Finance Engineering” AD ning teiselt poolt Ministerski savet na Republika Bulgaria (Bulgaaria Vabariigi ministrite nõukogu, edaspidi „ministrite nõukogu”) ja Natsionalen osiguritelen instituti (riigi sotsiaalkindlustuse instituut, edaspidi „instituut”) vahelises kohtuvaidluses, mille ese on pensione ja kindlustusperioodi käsitleva määruse (Naredba za pensiite i osiguritelnia stazh; edaspidi „määrus”) teatavate sätete tühistamiseks või kehtetuks tunnistamine.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Direktiivi 97/67 artikkel 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesoleva direktiiviga kehtestatakse ühiseeskirjad, mis käsitlevad järgmist:

- postiteenuste osutamise tingimused;
- universaalpostiteenuse osutamine ühenduses;
- universaalteenuste rahastamine tingimustel, mis tagavad nende teenuste järjepideva osutamise;
- universaalteenuse osutamise hinnakujunduse põhimõtted ja selle raamatupidamisarvestuse läbipaistvus;
- universaalteenuse osutamiseks kvaliteedistandardite kehtestamine ja süsteemi loomine, et tagada kõnealuste standardite järgimine;
- tehniliste standardite ühtlustamine,
- sõltumatute siseriiklike reguleerivate asutuste loomine.”

4 Direktiivi artikkel 2 näeb ette:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) „postiteenused” – teenused, mis hõlmavad postisaadetiste kogumist, sorteerimist, transporti ja jaotamist;

[...]

4) „kogumine” – postisaadetiste kogumine postiteenuse osutaja poolt;

5) „jaotamine” – protsess alates postisaadetiste sorteerimisest jaotuskeskuses kuni nende kättetoimetamiseni adressaatidele;

6) „postisaadetus” – valmissaadetus, mille postiteenuste osutaja toimetab adressaadile. Lisaks kirjasaadetistele võivad selle alla kuuluda näiteks raamatud, kataloogid, ajalehed,

perioodikaväljaanded ja postipakid, mis sisaldavad kaubandusliku väärtusega või ilma kaubandusliku väärtuseta kaupu;

7) „kirjasaadetis” – mis tahes liiki füüsilisel kandjal esitatud kirjalik teade, mis edastatakse ja toimetatakse aadressil, mille saatja on märkinud saadetisele või selle ümbrisele. Raamatuid, katalooge, ajalehti ja perioodikaväljaandeid ei käsitleta kirjasaadetistena;

[...]”.

5 Komisjoni 20. detsembri 2011. aasta otsuse 2012/21/EL Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes (ELT 2012, L 7, lk 3; edaspidi „ÜMPT otsus”) artikkel 2 näeb ette:

„1. Käesolevat otsust kohaldatakse järgmiste avalike teenuste eest makstavate hüvitistena antava riigiabi suhtes, mida antakse ettevõtjatele, kellele on antud õigus osutada üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid, millele on viidatud [ELTL] artikli 106 lõikes 2:

?) hüvitis, mille suurus ei ületa 15 miljonit eurot aastas üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest muudes valdkondades kui transport ja transpordi infrastruktuur.

[...]

2. Käesolevat otsust kohaldatakse ainult juhul, kui ettevõtja üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamise periood ei ületa kümmet aastat. Juhul kui ülesande kestus ületab kümme aastat, kohaldatakse käesolevat otsust üksnes niivõrd, kuivõrd ülesande täitmine eeldab teenusepakujalt märkimisväärsed investeeringuid, mida on vaja amortiseerida pikema ajavahemiku jooksul kooskõlas üldtunnustatud raamatupidamispõhimõtetega.

[...]”.

6 Otsuse artikkel 3, mis käsitleb kokkusobivust ja teavitamiskohustusest vabastamist, on sõnastatud järgmiselt:

„Avaliku teenuse eest makstava hüvitisena antav riigiabi, mis vastab käesolevas otsuses kehtestatud tingimustele, peab olema kokkusobiv siseturuga ning vabastatud [ELTL] artikli 108 lõikes 3 sätestatud eelneva teavitamise kohustusest juhul, kui see vastab ka [ELTL] või liidu valdkondlike õigusaktide nõuetele.”

7 ÜMPT otsuse artikkel 10, milles on toodud üleminekusätted, näeb ette:

„Käesolevat otsust kohaldatakse üksikabi ja abikavade suhtes järgmiselt:

?) enne käesoleva otsuse jõustumist kehtestatud abikava, mis oli kooskõlas [komisjoni 28. novembri 2005. aasta otsusega 2005/842/EÜ [ELTL] artikli [106] lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes (ELT L 312, lk 67)] siseturuga kokkusobiv ja teavitamiskohustusest vaba, on veel kahe aasta jooksul siseturuga kokkusobiv ja teavitamiskohustusest vaba;

[...]”.

8 Selle otsuse artikli 11 kohaselt „[tunnistatakse o]tsus 2005/842/EÜ [...] kehtetuks”.

9 ÜMPT otsuse artikkel 12 näeb ette, et „[k]äesolev otsus jõustub 31. jaanuaril 2012”.

Bulgaaria õigus

10 Sotsiaalkindlustusseadustiku (Kodeks za sotsialno osiguriavane) artikli 106 kohaselt reguleeritakse selle seadustiku VI peatüki „Kohustuslik pensionikindlustus” kohaldamist ja pensionide väljamaksmist ministrite nõukogu õigusaktiga.

11 Ministrite nõukogu 10. märtsi 2000. aasta määruse nr 30 artikli 50 kohaselt „[maksavad] pensione ja toetusi [...] postkontorite ja kohalike pankade kaudu välja [instituudi] kohalikud osakonnad [...]”.

12 Määruse artikkel 51 täpsustab, et „postkontorid maksavad pensione ja toetusi määruses sätestatud viisil välja pensionäri alalise elukoha või tegeliku aadressi järgselt”.

13 Määruse artikli 54 lõike 1 kohaselt „[väljastab instituudi] kohalik osakond [...] igale pensionäriale väljamakseorderi, mille alusel postkontor maksab pensioni (pensionid) ja toetused välja. Pensionisaaja poolt iga kord allkirjastatud väljamakseorder on tõend tehtud maksete kohta”.

14 Määruse artikkel 58 näeb ette:

„[Instituut] kannab pensionide ja toetuste väljamaksmiseks vajalikud rahasummad korrapäraste ajavahemike järel üle [„Balgarski poshti” EAD (edaspidi „Balgarski poshti”)] kohalikule osakonnale ja nimelt nii, et tagatud on nende õigeaegne väljamaksmine. [...]”.

15 Määruse artikkel 92 sätestab:

„(1) [Instituudi] kohalik osakond kannab pensionide väljamaksmiseks ette nähtud rahasummad „Balgarski poshti” kohaliku osakonna koondkontole. [Instituudi] kohaliku osakonna ja „Balgarski poshti” kohaliku osakonna vahelised arveldused, mis puudutavad igal kuul väljamakstud pensione, viiakse lõpule sama kuu lõpuks.

(2) [Instituut] maksab oma kohalike osakondade kaudu „Balgarski poshti” kohalikele osakondadele seoses pensionide väljamaksmisega postivõrgu kaudu tehtud töö eest 8,5 tuhandikku iga kuu väljamaksmisele kuuluvatelt pensionidelt. See summa kantakse üle järgmise kuu 7. kuupäevaks.

(3) Lõikes 2 nimetatud summalt tasumisele kuuluva käibemaksu kannab [instituudi] kohalik osakond „Balgarski poshti” kohalikule osakonnale üle koos samas lõikes nimetatud rahasummaga.

(4) Lõigetes 2 ja 3 nimetatud ülekanded tehakse arve alusel, mille „Balgarski poshti” kohalik osakond pärast pensionide väljamaksmist kuu aja jooksul väljastab.

(5) Juhul kui postkontori töötaja süül on pension välja makstud valesti, hüvitab „Balgarski poshti” kohalik osakond selle [instituudi] kohalikule osakonnale. [...]”.

16 Postiteenuste seaduse (Zakon za poshtenskite uslugi) muudetud redaktsioonis (edaspidi „postiteenuste seadus”) artikli 4 kohaselt „[hõlmavad postiteenused] universaalpostiteenust ja postiteenuseid, mis ei kuulu universaalteenuse hulka”.

17 Postiteenuste seaduse artikli 25 lõige 2 sätestab:

„Postiettevõtja, kes on kohustatud osutama universaalpostiteenust, võib osutada ka muid postiteenuseid käesolevas seaduses sätestatud viisil ning teostada muid tegevusi, mis kuuluvad

tema kui äriühingu tegevusala hulka.”

18 Postiteenuste seaduse artikkel 29 täpsustab:

„Postiettevõtja, kes on kohustatud osutama universaalpostiteenust, peab korraldama oma tegevust ja pidama selle kohta arvestust vastavalt kohaldatavatele raamatupidamisstandarditele ning rakendama kulude jaotamise süsteemi nii kogu äriühingu osas kui ka analüütiliselt ja eraldi järgmiste teenuste kohta:

1. universaalpostiteenus vastavalt teenuse liikidele;
2. rahakaarditeenused;
3. universaalteenuse hulka mittekuuluvad postiteenused vastavalt artikli 38 punktidele 1–3;
4. muu kaubandustegevus.”

19 Postiteenuste seaduse artiklist 38 tuleneb, et postiteenused, mis ei kuulu universaalteenuse hulka, on:

- „1. otsepostisaadetiste vastuvõtmine, vedu ja kättetoimetamine;
2. artikli 3 lõikes 2 sätestatud teenused;
3. kullerpostiteenused;
4. rahakaarditeenused.”

20 Postiteenuste seaduse artikli 39 punkti 3 kohaselt on üksiklitsents selle seaduse tähenduses halduse üksikakt, mis antakse muu hulgas rahakaarditeenuste kohta.

21 Sama seaduse lisasätete § 1 punkt 9 sätestab, et „[r]ahakaarditeenused” on postiteenused rahasummade ülekandmiseks raha maksjalt raha saajale paberkandjal dokumendi alusel sellise postiettevõtja postkontorite poolt, kellel on postiteenuste osutamise luba vastavalt artikli 39 punktile 3”.

22 Nimetatud seaduse ülemineku? ja lõppsätete § 70 kohaselt „[on p]ostiettevõtjaks, kellele pannakse vastavalt artiklile 24 universaalpostiteenuse osutamise kohustus, [...]15 aastaks alates käesoleva seaduse avaldamise päevast „*Darzhaven vestnikus*” [(*Bulgaaria ametlik väljaanne*) nr 102, kehtiv alates 30. detsembrist 2010] äriühing [„Balgarski poshti]”.

Põhikohtuasja asjaolud ja eelotsuse küsimused

23 Ministrite nõukogu andis 10. märtsil 2000 määruse, mis jõustus 1. jaanuaril 2000. See määrus näeb ette, et pensione maksavad välja instituudi kohalikud osakonnad kohalike pankade ja „Balgarski poshti” – mis on ainuosanikuga äriühing, mille osalus kuulub 100% protsendiliselt riigile – postkontorite kaudu. See rahakaarditeenus hõlmab pensionide väljamaksmist nii postkontorites kui ka saaja aadressil postitöötaja vahendusel. Määruse andmisel anti postiteenuste seaduse alusel vaid Balgarski poshtile universaalpostiteenuse osutamise volitus, mis hõlmas ka rahakaarditeenuseid.

24 Pärast nimetatud seaduse muutmist ei ole rahakaarditeenused alates 3. novembrist 2009 enam universaalpostiteenuste hulka arvatud. „EasyPay” AD ja „Finance Engineering” AD on äriühingud, kellele telekommunikatsiooni reguleerimiskomisjon on andnud tegevusloa rahakaarditeenuse osutamiseks. Seetõttu arvavad need ettevõtjad, et määrus, mis annab

Balgarski poshtile ainuõiguse pensionide väljamaksmiseks rahakaarditeenust osutades, piirab nende õigusi postiettevõtjana ja kahjustab vaba konkurentsi.

25 Ministrite nõukogu kinnitab, et pensionide määramise ja väljamaksmisega täidetakse riigi sotsiaalkindlustusalaseid ülesandeid, mida ei saa seega pidada majandustegevuseks. Balgarski poshtile on normatiivaktiga antud volitus avaliku teenuse osutamiseks, mis ei kuulu konkurentsioiguse kohaldamisalasse. Ministrite nõukogu lisab, et Balgarski poshti on ainus äriühing, kellel on postkontorite võrk kogu Bulgaaria territooriumil, kaasa arvatud väherahvastatud alad.

26 Esimese astme kohus leidis, et sotsiaalkindlustusseadustiku artikkel 106 annab ministrite nõukogule võimaluse valida äriühing, kes vastab kõige paremini avalikele vajadustele, ning järeldas sellest, et „EasyPay” AD ja „Finance Engineering” AD kaebus tuleb jätta põhjendamatusse tõttu rahuldamata. Pooled esitasid seejärel eelotsusetaotluse esitanud kohtule kassatsioonkaebuse.

27 Neil asjaoludel otsustas Varhoven administrativen sad (kõrgem halduskohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas sellist postiteenust nagu rahakaarditeenus, millega kantakse rahasumma üle saatjalt, kes on käesoleval juhul riik, saajale – isikule, kellel on õigus saada sotsiaalhüvitisi –, tuleb mõista nii, et see ei kuulu direktiivi 97/67 kohaldamisalasse, mistõttu kohaldatakse sellele teenusele ELTL artikleid 106 ja 107?

2. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis kas ELTL artikleid 106 ja 107 tuleb tõlgendada nii, et need ei luba vaba konkurentsi piiramist sellise postiteenuse osutamisel, nagu kirjeldatud teenus, kui seda põhjendatakse ülekaalukate põhjustega seoses kodanike põhiseadusliku põhiõiguse ja riigi sotsiaalpoliitika tagamisega ja kui teenust saab selle laadilt ühtlasi pidada üldist majandushuvi pakkuvaks teenuseks, tingimusel et tasu, mida saab teenuse osutaja, kujutab endast hüvitist, mis ei ületa ÜMPT otsuse artikli 2 lõike 1 punktis a kindlaks määratud summat?”

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

28 Oma esimese küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 97/67 tuleb tõlgendada nii, et selle kohaldamisalasse kuulub rahakaarditeenus, millega kantakse rahasumma saatjalt, kes on käesoleval juhul riik, saajale üle universaalpostiteenuse osutamise kohustust täitva ettevõtja vahendusel.

29 Tuleb meenutada, et direktiivi 97/67 artikli 2 punktis 1 on ammendavalt loetletud direktiivi tähenduses mõiste „postiteenus” alla kuuluvad teenused, milleks on postisaadetiste kogumine, sorteerimine, vedu ja jaotamine. Lisaks on selle artikli punktis 6 üksikasjalikult kirjeldatud, mida tuleb mõista „postisaadetisena” selle direktiivi tähenduses.

30 Samas ei ole direktiivi 97/67 artiklis 2 ega mõnes muus sättes nimetatud finantsteenuseid, sealhulgas neid, mida postiteenuse osutajad lisateenusena osutavad (vt selle kohta kohtuotsus Asempre ja Asociación Nacional de Empresas de Externalización y Gestión de Envíos y Pequeña Paquetería, C-240/02, EU:C:2004:140, punkt 31).

31 Veel tuleb täpsustada, et arvestades direktiivi 97/67 kõnealuse sätte täpsust ja ammendavust, ei saa nõustuda selle sätte laiendava tõlgendamisega, mis laiendaks direktiivi

kohaldamisala olukordadele, mida see direktiiv ei hõlma (vt selle kohta kohtuotsus Asempre ja Asociación Nacional de Empresas de Externalización y Gestión de Envíos y Pequeña Paquetería, C-240/02, EU:C:2004:140, punkt 32).

32 Nii leidis Euroopa Kohus, et rahakaarditeenus, mis seisneb riikliku postiasutuse kaudu füüsilisele või juriidilisele isikule tehtud maksetes, mis on tehtud teiste isikute arvel ja ülesandel, ei kuulu direktiivi 97/67 kohaldamisalasse (vt kohtuotsus Asempre ja Asociación Nacional de Empresas de Externalización y Gestión de Envíos y Pequeña Paquetería, C-240/02, EU:C:2004:140, punkt 34).

33 Järelikult tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 97/67 tuleb tõlgendada nii, et selle kohaldamisalasse ei kuulu rahakaarditeenus, millega kantakse rahasummad saatjalt, kes on käesoleval juhul riik, saajale üle universaalpostiteenuse osutamise kohustust täitva ettevõtja vahendusel.

Teine küsimus

34 Oma teise küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas ELTL artikli 107 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus see, kui liikmesriik annab sellisele ettevõtjale, nagu käsitletakse põhikohtuasjas, ainuõiguse maksta pensione välja rahakaarditeenuse abil.

35 Kõigepealt tuleb meenutada, et riigiabina käsitamiseks on tarvis, et oleks täidetud kõik ELTL artikli 107 lõikes 1 osutatud tingimused. Esiteks peab olema tegemist riigi sekkumisega või abi andmisega riigi ressurssidest. Teiseks peab see sekkumine kahjustama liikmesriikidevahelist kaubandust. Kolmandaks peab see andma selle saajale teatud eelise. Neljandaks peab see kahjustama või ähvardama kahjustada konkurentsi (vt kohtuotsus Libert jt, C-197/11 ja C-203/11, EU:C:2013:288, punkt 74 ja seal viidatud kohtupraktika).

36 Niisiis on ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses riigiabina käsitamiseks vaja, et ettevõtjale oleks antud teatud eelis.

37 Selles osas tuleb esiteks toonitada, et ühelt poolt on liidu konkurentsioiguse sätete kohaldamisel tegemist ettevõtjaga mis tahes üksuse puhul, kes tegeleb majandustegevusega, sõltumata tema õiguslikust vormist ja rahastamisviisist. Teiselt poolt on majandustegevus igasugune tegevus, mis seisneb kaupade või teenuste pakkumises teataval turul (vt kohtuotsus Compass-Datenbank, C-138/11, EU:C:2012:449, punkt 35).

38 Peale selle on Euroopa Kohus leidnud, et organid, kes tegelevad avaliku sotsiaalkindlustusteenuse haldamisega, täidavad eranditult sotsiaalselt laadi ülesannet. See tegevus põhineb solidaarsuspõhimõttel ega taotle majandusliku kasu eesmärki. Makstud hüvitised on seadusest tulenevad hüvitised, mis on maksete summast sõltumatud (vt selle kohta kohtuotsus Poucet ja Pistre, C-159/91 ja C-160/91, EU:C:1993:63, punkt 18).

39 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on kontrollida, kas Balgarski poshti poolt osutatav rahakaarditeenus, mis võimaldab põhikohtuasjas pensionide väljamaksmist, aitab kaasa avaliku sotsiaalkindlustusteenuse osutamisele ning kas seetõttu tuleb seda käsitada majandustegevusena ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses.

40 Sellega seoses tuleb meenutada, et selleks, et välistada majandustegevusena käsitamine, peavad kõnealuse tegevuse laad, eesmärk ja sellele kohaldatavad õigusnormid otseselt seonduma riikliku pensionisüsteemiga (vt analoogia alusel kohtuotsus Aéroports de Paris vs. komisjon, C-82/01 P, EU:C:2002:617, punkt 81). Seega tuleb põhikohtuasjas arvesse võtta seda,

kas rahakaarditeenus on mingil moel eristatav.

41 Selles osas tuleneb eelkõige määruse artiklist 50, artikli 54 lõikest 1 ja artiklist 58, et riigi sotsiaalkindlustussüsteemi kaudu vanadushüvitiste väljamaksmine kuulub instituudi ülesannete hulka ning viimane kasutab selle ülesande täitmisel Balgarski poshti üksnes selleks, et tagada vanaduspensionide väljamaksmine.

42 Lisaks näeb määruse artikkel 50 ette, et vanaduspensione võib välja maksta ka pankade kaudu. Niisiis instituudi ja Bulgaaria valitsuse esitatud andmete kohaselt, mida korrati ka 1. mail 2015 toimunud kohtuistungil, makstakse ligikaudu 53% vanaduspensionidest välja pangaülekannete kaudu. Seega ei ole Balgarski poshti osutatavad rahakaarditeenused tõesti ainus vahend vanaduspensionide väljamaksmiseks.

43 Need asjaolud moodustavad kaudse tõendi, mis võimaldab järeldada, et rahakaarditeenuse osutamist, mille abil makstakse välja vanaduspensione, võib riiklikust sotsiaalkindlustussüsteemist eristada. Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab hindama nende asjaolude tähtsust, arvestades eelkõige muid tema käsutuses olevad faktilisi ja õiguslikke asjaolusid.

44 Teiseks, juhul kui põhikohtuasjas käsitletav rahakaarditeenuste osutamise kaudu vanaduspensionide väljamaksmise tegevus on avalikust sotsiaalkindlustusteenusest eristatav ja seda tuleb pidada majandustegevuseks, tekib küsimus, kas meede, millega liikmesriik annab ettevõtjale ainuõiguse maksta pensione välja rahakaarditeenuse abil, võib kujutada endast ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses eelist.

45 Selles osas tuleb meenutada, et riigi sekkumine, mida peetakse hüvitiseks teenuste eest, mida osutavad hüvitist saavad ettevõtjad avalike teenuste osutamise kohustuse täitmiseks, nii et need ettevõtjad ei saa tegelikkuses finantssoodustust ja nimetatud sekkumise tulemusel ei saavuta need ettevõtjad soodsamat seisundit võrreldes nendega konkureerivate ettevõtjatega, ei ole riigiabi ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses (vt kohtuotsused Libert jt, C?197/11 ja C?203/11, EU:C:2013:288, punkt 84, ning Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg, C?280/00, EU:C:2003:415, punkt 87).

46 Sellele vaatamata peab selleks, et hüvitis väljuks konkreetset juhul riigiabi liigituse alt, olema täidetud rida tingimusi (kohtuotsus Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg, C?280/00, EU:C:2003:415, punkt 88).

47 Esiteks tuleneb kohtuotsusest Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (C?280/00, EU:C:2003:415), et abi saav ettevõtja peab olema reaalselt vastutav avaliku teenindamise kohustuse täitmise eest ja see kohustus peab olema täpselt määratletud.

48 Käesoleval juhul peab eelotsusetaotluse esitanud kohus kontrollima, kas Balgarski poshti on tegelikult avaliku teenindamise kohustuste täitmise eest vastutav ja kas need kohustused tulenevad selgelt põhikohtuasjas käsitletavatest õigusnormidest.

49 Teiseks tuleneb kohtuotsusest Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (C?280/00, EU:C:2003:415), et eelotsusetaotluse esitanud kohus peab kindlaks tegema, kas parameetrid, mille alusel hüvitis arvutatakse, on eelnevalt objektiivselt ja läbipaistvalt kindlaks määratud.

50 Selles osas saab märkida, et määruse artikli 92 lõikes 2 on toodud põhisumma, mille alusel avaliku teenindamise kohustuse hüvitamine arvutatakse.

51 Veel peab eelotsusetaotluse esitanud kohus kohtuotsuse Altmark Trans ja

Regierungspräsidium Magdeburg (C?280/00, EU:C:2003:415) punktis 92 toodud kolmanda tingimuse alusel kontrollima, kas hüvitis ületab seda, mis on vajalik rahakaarditeenuse osutamisest tulenevate kulude täielikuks või osaliseks katmiseks, arvestades selle kohustuse täitmiseiga seotud tulu ja mõistlikku kasumit.

52 Kui üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamise kohustuse täitmiseks ei ole ettevõtjat valitud – nagu põhikohtuasjas – hankemenetluses, peab eelotsusetaotluse esitanud kohus kohtuotsuse Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (C?280/00, EU:C:2003:415) punktis 93 toodud neljanda tingimuse kohaselt samuti kindlaks tegema, kas hüvitise tase on kindlaks määratud selliste kulude analüüsi alusel, mida keskmise suurusega, hästi korraldatud juhtimise ja vajalike vahenditega varustatud ettevõtja oleks nende kohustuste täitmiseks kandnud, arvestades nende kohustuste täitmiseiga seotud tulusid ja mõistlikku kasumit.

53 Kolmandaks tuleb veel täpsustada – kuigi eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab, et Balgarski posstile makstav tasu kujutab endast hüvitist, mis ei ületa ÜMPT otsuse artikli 2 lõike 1 punktis a määratletud summat –, et see otsus puudutab ELTL artikli 107 tähenduses riigiabina käsitatavaid meetmeid (vt selle kohta kohtuotsus Libert jt, C?197/11 ja C?203/11, EU:C:2013:288, punkt 102). Nimelt vaid juhul, kui käesoleva kohtuotsuse punktides 47–52 toodud tingimused ei ole täidetud ning kui ELTL artikli 107 lõike 1 kohaldamise tingimused on täidetud, võib eelotsusetaotluse esitanud kohus kohaldada seda otsust, et teha kindlaks, kas põhikohtuasjas käsitletav, ELTL artikli 107 tähenduses riigiabina käsitletav meede on ELTL artikli 106 lõike 2 kohaselt siseturuga kokkusobiv ning ei ole vaja täita ELTL artikli 108 lõikes 3 ette nähtud eelneva teavitamise kohustust.

54 Selles osas tuleb meenutada, et ÜMPT otsuse artiklitest 11 ja 12 tuleneb, et selle otsusega tunnistatakse otsus 2005/842 kehtetuks ning et see jõustub 31. jaanuaril 2012. Nagu Euroopa Komisjon märgib, näeb ÜMPT otsuse artikkel 10 ette, et enne nimetatud otsuse jõustumist kehtestatud abikavad, mis olid otsuse 2005/842 alusel siseturuga kokkusobivad ja teavitamiskohustusest vabastatud, on veel kahe aasta pikkuse täiendava perioodi jooksul kuni 31. jaanuarini 2014 siseturuga kokkusobivad ja teavitamiskohustusest vabastatud. Sellest kuupäevast alates peab riigiabikava teavitamiskohustusest vabastamiseks vastama ÜMPT otsuse tingimustele.

55 Lisaks, kuna – nagu selgub käesoleva kohtuotsuse punktist 23 – määrus jõustus 2000. aasta jaanuaris, tuleb märkida, et ÜMPT otsuse artikli 2 lõike 2 kohaselt kohaldatakse seda otsust juhul, kui teenusepakkuja haldab üldist majandushuvi pakkuvat teenust üle kümne aasta, üksnes niivõrd, kuivõrd ülesande täitmine eeldab teenusepakkujalt üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamise kohustuse täitmiseks märkimisväärsed investeeringuid, kusjuures vastava hinnangu peab andma liikmesriigi kohus.

56 Eeltoodut arvestades tuleb teisele küsimusele vastata, et ELTL artikli 107 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et juhul kui rahakaarditeenuste osutamine, mis võimaldab välja maksta vanaduspensioni, on majandustegevus, ei jää selle sätte kohaldamisalasse siiski see, kui liikmesriik annab sellisele ettevõtjale, nagu käsitletakse põhikohtuasjas, ainuõiguse maksta pensione välja rahakaarditeenuse abil, kuna see teenus kujutab endast üldist majandushuvi pakkuvat teenust, mille hüvitis on vastutasu teenuste eest, mida ettevõtja oma avaliku teenindamise kohustuse täitmisel osutab.

Kohtukulud

57 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 1997. aasta direktiivi 97/67/EÜ ühenduse postiteenuste siseturu arengut ja teenuse kvaliteedi parandamist käsitlevate ühiseeskirjade kohta, mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. veebruari 2008. aasta direktiiviga 2008/6/EÜ, tuleb tõlgendada nii, et selle kohaldamisalasse ei kuulu rahakaarditeenus, millega kantakse rahasummad saatjalt, kes on käesoleval juhul riik, saajale üle universaalpostiteenuse osutamise kohustust täitva ettevõtja vahendusel.
2. ELTL artikli 107 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et juhul kui rahakaarditeenuste osutamine, mis võimaldab välja maksta vanaduspensioni, on majandustegevus, ei jää selle sätte kohaldamisalasse siiski see, kui liikmesriik annab sellisele ettevõtjale, nagu käsitletakse põhikohtuasjas, ainuõiguse maksta pensione välja rahakaarditeenuse abil, kuna see teenus kujutab endast üldist majandushuvi pakkuvat teenust, mille hüvitis on vastutasu teenuste eest, mida ettevõtja oma avaliku teenindamise kohustuse täitmisel osutab.

Allkirjad

* Kohtumenetluse keel: bulgaaria.